

Bryssel 28.10.2019
COM(2019) 546 final

KOMMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

**jäsenvaltioiden lähestymistapojen yhdenmukaisuuden arvioinnista niiden määrittäessä
keskeisten palvelujen tarjoajia verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuutta koskevan
direktiivin 2016/1148/EU 23 artiklan 1 kohdan mukaisesti**

1. Johdanto

Direktiivi (EU) 2016/1148 toimenpiteistä yhteisen korkeatasoisen verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuuden varmistamiseksi koko unionissa¹ (verkko- ja tietoturvadirektiivi) on ensimmäinen sisämarkkinoiden väline, jonka tarkoituksena on parantaa EU:n häiriönsietokykyä verkkoturvallisuusriskien osalta. Direktiivi perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artiklaan, ja direktiivin tarkoituksena on taata palvelujen jatkuvuus, jotta unionin talous ja yhteiskunta toimisivat moitteettomasti. Tätä varten direktiivi sisältää konkreettisia toimenpiteitä, joilla kehitetään verkkoturvallisuusvalmiuksia kaikkialla EU:ssa ja vähennetään kasvavia uhkia, jotka kohdistuvat avainaloilla keskeisiä palveluita tarjoaviin verkko- ja tietojärjestelmiin.

Direktiivin tultua voimaan elokuussa 2016 jäsenvaltioilla oli aikaa 9. toukokuuta 2018 asti² toteuttaa tarvittavat kansalliset toimenpiteet verkko- ja tietoturvadirektiivin säännösten noudattamiseksi. Direktiivillä edistetään riskienhallintakulttuuria niissä yrityksissä tai muissa toimijoissa, jotka tarjoavat keskeisiä palveluja ja jotka 5 artiklan mukaisesti määrittellään ”keskeisten palvelujen tarjoajiksi”. Direktiivin soveltamisalaan kuuluvien palvelujen tarjoajien on toteutettava asianmukaiset ja oikeasuhteiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet verkko- ja tietojärjestelmiinsä kohdistuvien riskien hallitsemiseksi sekä ilmoitettava vakavat poikkeamat toimivaltaisille viranomaisille.

Lainsäätäjät ovat delegoineet verkko- ja tietoturvadirektiivin täytäntöönpanon jäsenvaltioille, joiden odotetaan määrittävän alueensa keskeiset palvelut ja niiden tarjoajat. Tästä syystä direktiivin 5 artiklan 7 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltiot raportoivat komissiolle tämän määrittämisen tulokset. Yhtenäisen raportoinnin varmistamiseksi sekä komissio³ että direktiivillä perustettu yhteistyöryhmä⁴ antoivat jäsenvaltioille ohjeita määrittämisprosessista.

Direktiivin 23 artiklan 1 kohdan mukaisesti tässä kertomuksessa arvioidaan jäsenvaltioiden lähestymistapojen yhdenmukaisuutta keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämisessä. Koska

¹ EUVL L 194, 19.7.2016, s. 1.

² Syyskuuhun 2019 mennessä 28 jäsenvaltiota on ilmoittanut saattaneensa direktiivin täysin osaksi kansallista lainsäädäntöään.

³ *Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle: Suurin hyöty verkko- ja tietoturvadirektiivistä – toimenpiteistä yhteisen korkeatasoisen verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuuden varmistamiseksi koko unionissa annetun direktiivin (EU) 2016/1148 tehokas täytäntöönpano*, COM(2017) 476.

⁴ Verkko- ja tietojärjestelmien yhteistyöryhmä, joka koostuu jäsenvaltioista, komissiosta ja Euroopan verkko- ja tietoturvavirastosta (ENISA), on luonut erillisen menettelyn, jonka tarkoituksena on vaihtaa keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämistä koskevia tietoja ja parhaita käytäntöjä jäsenvaltioissa.

keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämisen yhdenmukaisuus liittyy läheisesti riskiin sisämarkkinoiden pirstaloitumisesta tällä alalla, tämä kertomus tukee myös 23 artiklan 2 kohdan mukaista verkko- ja tietoturvadirektiivin laajempaa arviointia. Kyseisessä kohdassa säädetään, että komissio tarkastelee määräajoin direktiivin toimivuutta ja arvioi niiden toimialojen ja osa-alueiden luetteloa, joista on määritettävä keskeisten palvelujen tarjoajat, sekä direktiivin soveltamisalaan kuuluvien digitaalisten palvelujen tyyppejä. Ensimmäinen tällainen kertomus on määrä toimittaa viimeistään 9. toukokuuta 2021.

1.1 Kertomuksen tarkoitus

Koska keskeisten palvelujen tarjoajilla on tärkeä asema taloudessa ja koko yhteiskunnassa, keskeisten palvelujen tarjoajilla on oltava erityisen suuri sietokyky verkkohäiriöitä vastaan. Siksi on seuraavista syistä tärkeää, että jäsenvaltioilla on yhdenmukainen lähestymistapa keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämisessä:

1. Rajat ylittävien riippuvuussuhteiden riskien vähentäminen:

Mikäli rajat ylittäviä palveluja tarjoavien tärkeiden palvelujen tarjoajien määrittäminen ei ole yhdenmukaista, jäsenvaltioiden verkkohäiriöiden sietokykyyn voi syntyä eroja, mikä lisää riskiä siitä, että rajat ylittävä poikkeama vahingoittaa kriittisiä infrastruktuureita tai aiheuttaa ihmishenkien menetyksiä⁵. Esimerkiksi energiansiirron toimijat tai aluetunnusrekisterit, jotka kummatkin kuuluvat liitteessä II olevassa luettelossa mainittuihin toimijoiden tyyppeihin, ovat toimijoita, jotka hyödyntävät sisämarkkinoita eniten, koska ne tarjoavat rajat ylittäviä palveluita kuluttajille ja yrityksille. Tällaisten toimijoiden yhdenmukainen määrittäminen koko unionissa auttaisi estämään verkkouhkien leviämistä kaikkialle sisämarkkinoilla⁶.

2. Toimijoiden tasapuolisten toimintaedellytysten takaaminen sisämarkkinoilla:

Verkko- ja tietoturvadirektiivi edellyttää, että jäsenvaltiot ottavat käyttöön turvallisuusvaatimuksia ja poikkeamailmoitusmenettelyitä keskeisten palvelujen

⁵ Esimerkiksi kiristysohjelma ja kryptomato WannaCry levisi toukokuussa 2017 yhdessä päivässä yli 150 maahan ja tartutti arviolta 200 000 tietokonetta.

⁶ Verkko- ja tietoturvan yhteistyöryhmän mukaan palvelujen sisämarkkinoiden avoimuus voi johtaa rajat ylittäviin riskeihin ja riippuvuussuhteisiin, jotka vaikuttavat perustavalla tavalla tällaisten palvelujen saatavuuteen, eheyteen ja luottamuksellisuuteen.

tarjoajille. Direktiivin mukainen keskeisten palvelujen tarjoajia koskeva vähimmäistason yhdenmukaistaminen antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden asettaa tarjoajille tiukempia vaatimuksia kuin direktiivissä säädetyt vaatimukset. Vaikka tällaiset toimenpiteet lisäävät jäsenvaltioiden häiriönsietokykyä, ne saattavat myös lisätä keskeisille palvelujen tarjoajille koituvia kustannuksia, jotka liittyvät lakisääteisten velvoitteiden täyttämiseen. Siksi on tärkeää kohdella palveluntarjoajia sääntelyssä yhtäläisesti, kun tarjotut palvelut ovat samankaltaisia ja merkityksellisyydeltään yhtäläisiä.

3. Direktiivin poikkeavien tulkintojen riskin vähentäminen:

Direktiivi on suunniteltu antamaan jäsenvaltioille liikkumatilaa toimijoiden valinnassa, jotta kansalliset erityispiirteet voitaisiin huomioida. Toisaalta tämä lähestymistapa myös lisää riskiä, että direktiivin säännökset pannaan täytäntöön eri tavoin, minkä seurauksena jäsenvaltioiden toteuttamat toimenpiteet voivat olla epäyhteneväisiä. Erityisen tärkeää tämä on yrityksille, jotka toimivat useissa maissa ja joiden on sen vuoksi täytettävä useamman kuin yhden jäsenvaltion lakisääteiset velvoitteet.

4. Kattavan yleiskuvan saaminen verkkohäiriöiden sietokyvystä koko EU:n alueella:

Keskeisten palvelujen tarjoajiin kohdistetaan valvontatoimia, joiden tarkoituksena on todentaa, että tietoturvapoliitikat ja merkittävistä poikkeamista ilmoittaminen on toteutettu tehokkaasti. Valvonta edistää tiiviimpää yhteistyötä julkisen ja yksityisen sektorin välillä, mikä tehostaa jaetun verkkoturvallisuusvalmiuksiin liittyvän tiedon syntyä jäsenvaltiossa. Yhteistyöryhmän ansiosta kansalliset kokemukset, myös tiedot ilmoitetuista poikkeamista⁷, voidaan koota yhteen EU:n tasolla, mikä auttaa tekemään tarkempia arvioita suurimmista uhkista ja tarpeista. Jotta tiedon jakaminen olisi tehokasta, sen on perustuttava yhteisymmärrykseen siitä, mitkä toimijat määritetään keskeisten palvelujen tarjoajiksi.

⁷ Verko- ja tietoturvadirektiivin 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on toimitettava yhteistyöryhmälle vuosittain tiivistelmäraportti saaduista poikkeamista koskevista ilmoituksista.

1.2 Verkko- ja tietoturvadirektiivin mukainen määrittämismenettely

Verkko- ja tietoturvadirektiivin liitteessä II luetellaan seitsemän toimialaa ja niiden osa-alueet sekä toimijoiden tyypit, jotka ovat merkityksellisiä määrittämismenettelyn kannalta (taulukko 1). Direktiivin 5 artiklan 3 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltiot laativat luettelon keskeisistä palveluista näiden toimialojen, niiden osa-alueiden ja toimijoiden tyyppien perusteella. Direktiivin mukainen vähimmäistason yhdenmukaistaminen antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden määrittää keskeisiksi palveluiksi myös muita toimialoja ja niiden osa-alueita kuin liitteessä II mainitut.

Toimi-ala	Osa-alue
1. Energia	a) Sähkö
	b) Öljy
	c) Kaasu
2. Liikenne	a) Lentoliikenne
	b) Rautatieliikenne
	c) Vesiliikenne
	d) Tieliikenne
3. Pankkiala	
4. Finanssimarkkinoiden infrastruktuurit	
5. Terveystieteiden ala	
6. Juomaveden toimittaminen ja jakelu	
7. Digitaalinen infrastruktuuri	

Taulukko 1: Verkko- ja tietoturvadirektiivin liitteessä II luetellut toimialat ja niiden osa-alueet

Direktiivin 5 artiklan 2 kohdassa säädetään kolme **kriteeriä**, joita jäsenvaltioiden on käytettävä keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämisessä:

1. Toimija tarjoaa **palvelua, joka on keskeinen** yhteiskunnan ja/tai talouden kriittisten toimintojen ylläpitämiseksi. Kansallisten toimivaltaisten viranomaisten on tätä varten käytettävä aiemmin laatimiaan keskeisten palvelujen luetteloita.
2. Tarjotun palvelun on oltava **riippuvainen verkko- ja tietojärjestelmistä**.

3. Poikkeamalla olisi merkittäviä **haitallisia vaikutuksia** kyseisen palvelun tarjoamiseen. Direktiivin 6 artiklassa säädetään, että poikkeaman merkitys määritetään **toimialojen välisten tekijöiden** ja tarvittaessa myös **toimialakohtaisten tekijöiden** perusteella⁸.

Lisäksi direktiivin 5 artiklan 4 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltiot kuulevat toisiaan, jos ne havaitsevat mahdollisen keskeisten palvelujen tarjoajan tarjoavan palveluita useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa. Tämän pakollisen menettelyn tarkoituksena on auttaa jäsenvaltioita arvioimaan kyberturvallisuuspoikkeaman mahdolliset vaikutukset tilanteessa, jossa poikkeama vaikuttaa rajojen yli toimiviin toimijoihin sekä suojata menettelyn kohteena olevia yrityksiä eri jäsenvaltioissa.

1.3 Kertomuksen laatimiseen käytetyt menetelmät

Tämän kertomuksen tulokset perustuvat arviointiin, joka tehtiin marraskuun 2018 ja syyskuun 2019 välisenä aikana. Useat jäsenvaltiot eivät toimittaneet komissiolle ajoissa tietoja, jotka olisi tarvittu tämän kertomuksen laatimiseen. Kertomuksen antamista jouduttiin siksi lykkäämään verkko- ja tietoturvadirektiivin 23 artiklan 1 kohdassa mainitusta määräajasta 9. toukokuuta 2019. Tiedot kerättiin useista kanavista seuraavasti: tiedot, jotka jäsenvaltiot toimittivat ENISAn laatimalla vakiomuotoisella mallilla, vakiomuotoiset haastattelut valittujen kansallisten viranomaisten kanssa sekä yhteistyöryhmän tapaamiset, mukaan lukien aiheita koskenut työpaja, joka pidettiin 19. maaliskuuta 2019.

Kertomuksessa arvioidaan kerättyjen tietojen perusteella, miten yhdenmukaisia jäsenvaltioiden lähestymistavat ovat. Tämä tehtiin

1. vertailemalla kansallisten viranomaisten valitsemia määrittämenetelmiä
2. tutkimalla jäsenvaltioiden keskeisten palvelujen luetteloita ja valitsemia kynnysarvoja
3. analysoimalla kussakin jäsenvaltiossa olevien keskeisten palvelujen tarjoajien lukumäärää.

⁸ Esimerkkejä toimialojen välisistä tekijöistä ovat palvelusta riippuvaisten käyttäjien määrä tai toimijan markkinaosuus. Esimerkkejä toimialakohtaisista tekijöistä ovat internetin yhdysliikennepisteeseen (IXP) liitettyjen autonomisten järjestelmien lukumäärä tai rahoituslaitoksen vuosittain käsittelemien tapahtumien lukumäärä.

Lisäksi tässä kertomuksessa arvioidaan, miten direktiivin säännökset rajat ylittävästä kuulemisesta (5 artikla 4 kohta) ja erityissäännöksiä (*lex specialis*) koskeva periaate (1 artiklan 7 kohta) on pantu täytäntöön. Tämä kertomus on tosiseikkoihin perustuva analyysi jäsenvaltioiden toteuttamasta määrittämisprosessista ja sisältää lisäksi alustavia päätelmiä ja avoimia kysymyksiä jatkopohdintaa varten.

1.4 Tietojen saatavuus

Verkko- ja tietoturvadirektiivin säännökset edellyttävät jäsenvaltioilta vain rajallisen tietomäärän toimittamista komissiolle. Esimerkiksi kansallisten viranomaisten ei tarvitse toimittaa määritettyjen toimijoiden nimiä, minkä vuoksi komission yksiköiden on vaikea vertailla määrittämisprosessin tuloksia luettelon täydellisyyden sekä samankokoisiin ja samalla toimialalla toimiviin yrityksiin kohdistuvien vaikutusten osalta.

Direktiivin 5 artiklan 7 kohdan mukaisesti kaikkien jäsenvaltioiden olisi pitänyt toimittaa tämän kertomuksen laatimiseen tarvittavat tiedot viimeistään 9. marraskuuta 2018. Kuitenkin vain 15 maata oli toimittanut merkittävän määrän tietoja kyseiseen määräaikaan mennessä (ks. liitteenä oleva taulukko kohdassa 4.1). Komission toistuvista muistutuksista huolimatta tiedoissa on merkittäviä aukkoja. Siksi komissio lähetti 26. heinäkuuta 2019 kuudelle jäsenvaltiolle⁹ virallisen huomautuksen, jossa pyydettiin toimittamaan puuttuvat tiedot kahden kuukauden kuluessa.

Tämän kertomuksen julkaisupäivään mennessä seuraavat 23 jäsenvaltiota olivat toimittaneet kaikki 5 artiklan 7 kohdassa edellytetyt tiedot: Alankomaat, Bulgaria, Espanja, Irlanti, Italia, Kreikka, Kroatia, Kypros, Latvia, Liettua, Luxemburg, Malta, Portugali, Puola, Ranska, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Suomi, Tanska. Tšekki, Viro ja Yhdistynyt kuningaskunta. Muut viisi jäsenvaltiota ovat toimittaneet osittaiset tiedot kansallisesta keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämisestä, sillä ne eivät ole saaneet määrittämisprosessiaan päätökseen tämän kertomuksen julkaisuun mennessä.

⁹ Belgia, Itävalta, Kreikka, Romania, Slovenia ja Unkari.

2. Keskeisten palvelujen tarjoajien määrittäminen jäsenvaltioissa

Verkko- ja tietoturvadirektiivissä säädetään puitteet keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämiselle, mutta annetaan jäsenvaltioiden käyttää harkintavaltaa kansallisten erityispiirteiden huomioimiseksi. Tämän vuoksi jäsenvaltiot ovat kehittäneet monenlaisia määrittäyskäytäntöjä.

2.1 Jäsenvaltioiden käyttämät menetelmät

Jäsenvaltiot ovat hyödyntäneet verkko- ja tietoturvadirektiivin joustavuutta täysimittaisesti ja kehittäneet monenlaisia menetelmiä toimijoiden määrittämiseksi. Yksi kansallisiin menetelmiin vaikuttanut seikka olivat valmiit puitteet, kuten neuvoston direktiivi 2008/114/EY elintärkeästä infrastruktuurista¹⁰ tai muut kansalliset säännökset ”elintärkeistä toimijoista”. Tällaisissa tapauksissa jäsenvaltiot käyttivät aiempaa kokemustaan vertailukohtana ja sisällyttivät nykyisiin menetelmiinsä verkko- ja tietoturvadirektiiviin liittyviä erityispiirteitä.

Kansalliset menetelmät eroavat toisistaan seuraavilla osa-alueilla: keskeiset palvelut, kynnysarvojen käyttö, keskittämisen aste sekä viranomaiset, jotka määrittävät ja arvioivat riippuvuuden verkko- ja tietojärjestelmistä. Tässä kertomuksessa on erilliset keskeisiä palveluja ja kynnysarvoja käsittelevät osiot, koska näiden tekijöiden analysointi on tärkeää keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämisen yhdenmukaisuuden näkökulmasta. Muut kriteerit käsitellään tässä osiossa.

Keskittämisen aste

Useimmissa jäsenvaltioissa osa määrittämisprosessin eri tekijöihin liittyvästä päätösvallasta on delegoitu toimialakohtaisille viranomaisille (ministeriöille, virastoille jne.). Keskittämisen aste vaihtelee tapauskohtaisesti. Useimmissa jäsenvaltioissa on nimitetty yksi viranomainen, jonka vastuulla on ohjeistaa toimialakohtaisia viranomaisia ja toimia tietojen kokoajana. Jotkin maat ovat toisaalta halunneet pitää määrittämisprosessin pelkästään yhden viranomaisen käsissä. Toiset maat taas ovat hajauttaneet määrittämisprosessin erittäin

¹⁰ Neuvoston direktiivi 2008/114/EY, annettu 8 päivänä joulukuuta 2008, Euroopan elintärkeän infrastruktuurin määrittämisestä ja nimeämisestä sekä arvioinnista, joka koskee tarvetta parantaa sen suojaamista. Direktiivin tavoitteena on parantaa energian ja liikenteen toimialojen elintärkeiden infrastruktuurien suojaamista.

voimakkaasti ja antaneet toimialakohtaisten viranomaisten kehittää omat menetelmänsä määrittämistä varten.

Moni jäsenvaltio on pohtinut huolellisesti keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämiseen käytettävien institutionaalisten rakenteiden eri näkökohtia. Viranomaisten mukaan keskitetyn määrittämisen yhtenä hyvänä puolena on eturistiriitojen välttäminen: toimijat vaikuttavat olevan haluttomia kertomaan olennaisia tietoja toimialakohtaisille sääntelyviranomaisille, koska pelkäävät tällaisia tietoja käytettävän muussakin sääntelyssä.

Hajautetut lähestymistavat sitä vastoin tuntuvat edistävän vuoropuhelua verkko- ja tietoturvalan toimivaltaisten viranomaisten välillä (sekä verkkoturvallisuus- että toimialakohtaisten viranomaisten välillä), jolloin toimialojen keskinäisten riippuvuussuhteiden vaikutukset on helpompi hahmottaa. Lisäksi toimialakohtaisilla viranomaisilla on yleensä syvällisempi ymmärrys toimialastaan kuin johtavilla viranomaisilla.

Määrittämenettely (ylhäältä alas vai alhaalta ylös)

Toinen tärkeä ero jäsenvaltioiden menettelytavoissa on se, onko määrittäksen tekijänä viranomainen (ylhäältä alas -määrittäminen) vai pyydetäänkö markkinatoimijoita itseään vahvistamaan, täyttävätkö ne keskeisten palvelujen tarjoajia koskevat vaatimukset (ns. alhaalta ylös -määrittäminen eli itsemäärittäminen). Jotta jälkimmäinen lähestymistapa toimisi tehokkaasti, jäsenvaltioiden olisi määrittävä verkko- ja tietoturvadirektiivin 21 artiklan mukaisesti riittävän suuret sakot sellaisten tapausten varalta, joissa keskeisten palvelujen tarjoaja ei paljasta olevansa keskeisten palvelujen tarjoaja. Useimmissa tapauksissa määrittämisprosessina käytetään ylhäältä alas -menettelyä. Käytännössä viranomaiset kuitenkin tukeutuvat osittain tiettyihin itsearviointimenettelyihin, kuten mahdollisen keskeisten palvelujen tarjoajan täyttämiin kyselylomakkeisiin.

Kun keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämistä koskevat säännöt ja kynnysarvot ovat tarkkoja ja läpinäkyviä, sekä ylhäältä alas- että alhaalta ylös -määrittäytavan pitäisi tuottaa samanlaisia tuloksia. Menettelytavan ei siis periaatteessa pitäisi vaikuttaa yhdenmukaisuuteen.

Arviointi, jossa tarkastellaan toimijan riippuvuutta verkkojärjestelmistä

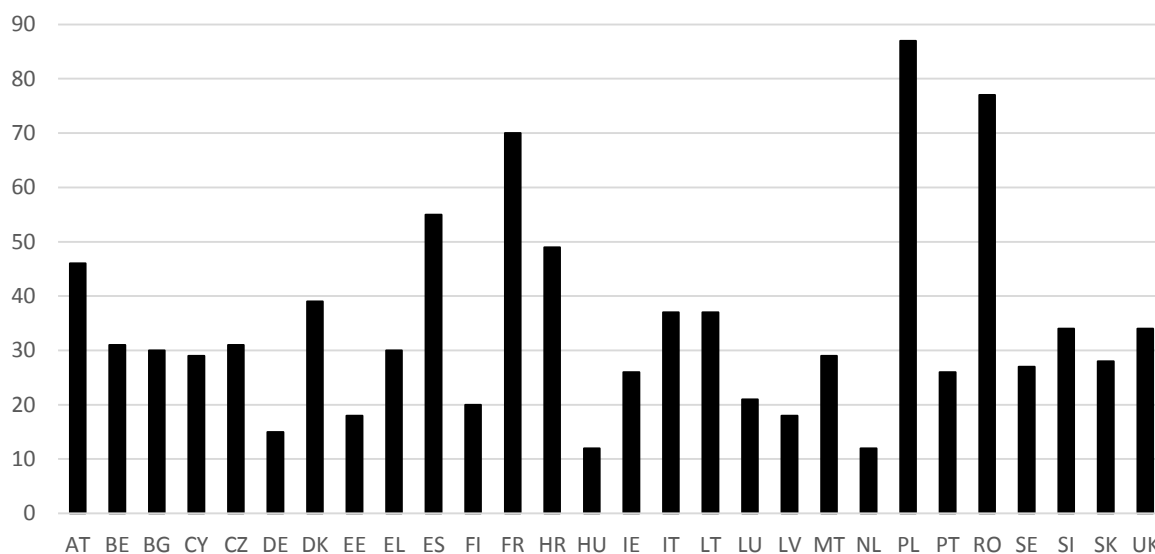
Kuten kohdassa 1.2 todettiin, jäsenvaltioiden on 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan arvioitava keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämisprosessissa myös toimijan riippuvuutta verkko- ja tietojärjestelmistä. Kyseistä kriteeriä soveltaessaan monet jäsenvaltiot pitävät

riippuvuutta verkko- ja tietojärjestelmistä itsestään selvänä nykyisessä digitaalisessa taloudessa. Jotkin viranomaiset kuitenkin toteuttivat monimutkaisempia toimenpiteitä esimerkiksi tekemällä yksityiskohtaisia arviointeja tai pyytämällä toimijoilta itsearviota riippuvuuden asteesta.

2.2 Palvelujen määrittäminen

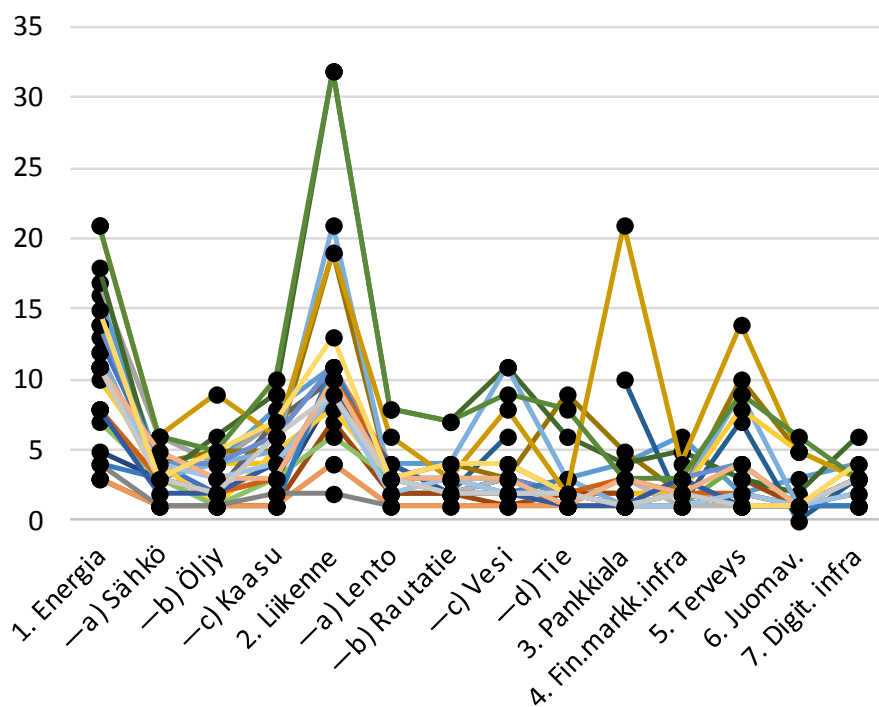
Verkko- ja tietoturvadirektiivin johdanto-osan 23 kappaleessa mainitaan nimenomaisesti keskeisten palvelujen luettelo keinona, jota käytettäisiin ”arvioitaessa kunkin jäsenvaltion sääntelykäytäntöä, jotta voidaan varmistaa määrittämisprosessin yleinen yhdenmukaisuustaso”. Koska jäsenvaltioiden laatimat keskeisten palvelujen luettelot muodostavat perustan toimijoiden määrittämiselle, eroavuudet keskeisiksi määritetyissä palveluissa saattavat johtaa epäyhtenäiseen toimijoiden määrittämiseen jäsenvaltioissa, varsinkin jos vain osa jäsenvaltioista määrittää tietyt kaikissa maissa tarjotut palvelut keskeisiksi palveluiksi.

Jäsenvaltioiden määrittämä ja komissiolle ilmoittama verkko- ja tietoturvadirektiivin liitteen II piiriin kuuluvien palvelujen lukumäärä vaihtelee paljon jäsenvaltiosta toiseen (kaikkien jäsenvaltioiden ilmoittamat lukumäärät ovat liitteenä kohdassa 4.2). Määritettyjä palveluja on keskimäärin 35 jäsenvaltiota kohti, ja määritettyjen palvelujen lukumäärä vaihtelee 12 palvelusta 87 palveluun, ks. kaavio 1. Suuret jäsenvaltiot ovat yleensä määrittäneet hiukan enemmän palveluja kuin pienemmät jäsenvaltiot, mutta voimakasta korrelaatiota jäsenvaltion koon ja määritettyjen palvelujen lukumäärän välillä ei ole. Tämä oli odotettavissa, koska käytännössä kuluttajilla ja yrityksillä on pääsy samankaltaisiin palveluihin kaikissa jäsenvaltioissa riippumatta valtion koosta.

Kaavio 1: Jäsenvaltioiden määrittämien keskeisten palvelujen kokonaismäärä

Määritettyjen palvelujen lukumäärä vaihtelee niin jäsenvaltioittain kuin toimialoittain ja toimialojen osa-alueittain. Esimerkiksi pankkialalla palveluja on määritetty 1–21. Kuten kaaviosta 2 ilmenee, jäsenvaltioiden määrittämien palvelujen määrissä on merkittäviä eroja eri toimialoilla ja niiden osa-alueilla.

Kaavio 2: Jäsenvaltioiden määrittämä palvelujen määrä toimialoittain ja niiden osa-alueittain. Jokainen tietopiste edustaa jäsenvaltion määrittämien palvelujen lukumäärää kyseisellä toimialalla ja/tai sen osa-alueella¹¹.

Kaaviossa 2 näkyvät luvut ilmentävät jossain määrin eroja maiden menettelytavoissa. Jotkin jäsenvaltiot ovat esimerkiksi käyttäneet palvelujen määrittämisessä eritellympää lähestymistapaa kuin toiset jäsenvaltiot, jolloin eriteltyä tapaa käyttävien jäsenvaltioiden ilmoittamat palvelujen lukumäärät ovat suurempia. Komission jäsenvaltioilta saamista tiedoista käy kuitenkin selvästi ilmi, että lukumäärien erot ovat myös seurausta jäsenvaltioiden valitsemien lähestymistapojen epäyhdenmukaisuudesta, kuten jäljempänä olevat esimerkit sähkön ja rautatieliikenteen osa-alueilta osoittavat.

Viro (vähiten eritelty lähestymistapa)	Portugali	Tanska	Bulgaria (eritellyin lähestymistapa)
Sähköntoimitus	Jakeluverkon haltijat	Sähkönjakelu	Sähkön jakelu
			Sähköenergian jakelujärjestelmän toiminnan ja ylläpidon takaaminen
	Siirtoverkonhaltija	Sähkön siirto	Sähkön siirto
			Sähkön siirtoverkon hallinnointi, ylläpito ja kehittäminen
	(yhdenmukaisuusvaje)	Sähköntuotanto	Sähköntuotanto
	(yhdenmukaisuusvaje)	(yhdenmukaisuusvaje)	Sähkömarkkinat

Taulukko 2: Havainnollisia esimerkkejä lähestymistavoista, joita jäsenvaltiot ovat valinneet sähkön osa-alueen keskeisten palvelujen määrittämiseksi

Taulukossa 2 verrataan eri tapoja, joita jäsenvaltiot ovat käyttäneet sähkön osa-alueen keskeisten palvelujen määrittämisessä. Jotkin maat (kuten Viro) ovat valinneet hyvin yleisluontoisen lähestymistavan, joka sallii lähes minkä tahansa toimijan määrittämisen

¹¹ Samanlaiset tietopisteet on piirretty päällekkäin. Siksi kaikki 28 tietopistettä eivät näy kaaviossa. Esimerkiksi 17 jäsenvaltiota on määrittänyt täsmälleen kolme keskeistä palvelua Digitaalinen infrastruktuuri -luokassa.

keskeiseksi sähkön osa-alueella. Muut maat (kuten Portugali, Tanska ja Bulgaria) ovat valinneet paljon eritellymmän lähestymistavan. Esimerkiksi Bulgaria on laatinut palveluista erittäin yksityiskohtaisen luettelon, jossa on mukana myös palvelu, joka ei sisälly liitteeseen II (sähkömarkkinat). Portugali ja Tanska ovat kuitenkin noudattaneet eriteltyä lähestymistapaa, jossa tiettyjä, muiden jäsenvaltioiden sisällyttämiä palveluja ei ole määritetty keskeisiksi palveluiksi. Tästä voi aiheutua toimintaedellytysten epäyhdenmukaisuutta keskeisten palvelujen tarjoajille sisämarkkinoilla.

Yhdenmukaisuusvajeet, kuten taulukossa 2 mainitut, johtuvat eroista verkko- ja tietoturvadirektiivin kansallisessa täytäntöönpanossa. Liitteen II ulkopuolisten toimialojen (kuten sähkömarkkinat) mukaan ottaminen taas johtuu direktiivin mukaisesta vähimmäistason yhdenmukaistamisesta. Siksi yhdenmukaisuusvajeet eivät tarkoita sitä, että tietyn palvelun määrittämättä jättäneet jäsenvaltiot olisivat välttämättä soveltaneet direktiivin säännöksiä väärin.

Taulukko 3 kuvaa neljän maan valitsemaa lähestymistapaa rautatieliikenteen osa-alueen suhteen. Ranska on laatinut hyvin yksityiskohtaisen ja kattavan luettelon rautatieliikenteen toiminnan kannalta keskeisistä palveluista, kun taas muut kolme maata ovat valinneet vain pienen osan näistä palveluista. Esimerkiksi Puolan tapauksessa ei ole täysin selvää, mitkä palvelut kuuluvat luokkaan ”rautateiden rahtiliikenne” tai ”rautateiden matkustajaliikenne”. Nämä määritelmät ovat niin yleisluonteisia, että niihin saattaisivat sisältyä yhtä hyvin jotkin Ranskan määrittämät palvelut, kuten ”rautatieliikenteen valvonta ja hallinta”. On syytä huomauttaa, ettei komissiolla ole keinoja tutkia tällaisia tapauksia tarkemmin: verkko- ja tietoturvadirektiivissä ei edellytetä, että kansalliset viranomaiset antaisivat yksityiskohtaisempia tietoja.

Suomi	Ranska	Irlanti	Puola
Valtion infrastruktuurin hallinta	Infrastruktuurin kunnossapito	Rataverkon haltijat	(yhdenmukaisuusvaje)
(yhdenmukaisuusvaje)	Liikkuvan kaluston kunnossapito	(yhdenmukaisuusvaje)	(yhdenmukaisuusvaje)
Liikenteenhallintapalvelut	Rautatieliikenteen valvonta ja hallinta	(yhdenmukaisuusvaje)	Juna-aikataulujen laatiminen
(yhdenmukaisuusvaje)	Rahti ja vaaralliset aineet	Rautatieyritykset	Rautateiden tavaraliikenne
(yhdenmukaisuusvaje)	Matkustajaliikenne		Rautateiden matkustajaliikenne
(yhdenmukaisuusvaje)	Metrot, raitiovaunuliikenne ja muu kevytraideliikenne (mukaan lukien maanalainen liikenne)		(yhdenmukaisuusvaje)
(yhdenmukaisuusvaje)	Rautatieliikennepalvelut	(yhdenmukaisuusvaje)	(yhdenmukaisuusvaje)

Taulukko 3: Havainnollisia esimerkkejä lähestymistavoista, joita jäsenvaltiot ovat valinneet rautatieliikenteen osa-alueen keskeisten palvelujen määrittämiseksi

Taulukossa 2 ja 3 mainitut jäsenvaltiot on valittu vain havainnollisuuden vuoksi sekä siksi, että näiden valtioiden valitsemat lähestymistavat tekivät vertailusta helppoa. Useimmat muut jäsenvaltiot ovat valinneet samankaltaisia palveluita ja siksi niidenkin osalta ilmenee vastaavia ”yhdenmukaisuusvajeita”. Itse asiassa sähkön ja rautatieliikenteen osa-alueilla vallitsevia ”yhdenmukaisuusvajeita” esiintyy kaikkien jäsenvaltioiden osalta ja kaikilla direktiivin liitteessä II mainituilla aloilla. Valtaosa tästä epäyhtenäisyydestä perustuu siihen, että tietyt palvelut on määritetty keskeisiksi vain joissakin jäsenvaltioissa, mutta ei kaikissa. Tämän kertomuksen liitteessä on kaikki jäsenvaltiot käsittävä kattava luettelo sähkön ja rautatieliikenteen osa-alueiden palveluista.

2.3 Kynnysarvot

Vaikka useimmat jäsenvaltiot käyttävät kynnysarvoja keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämisessä, kynnysarvojen rooli vaihtelee valtiosta toiseen. Toimialat ylittävien kynnysarvojen osalta voidaan määrittää kynnysarvoja, jotka perustuvat

- yksittäiseen määrälliseen tekijään (esimerkiksi palvelusta riippuvaisten käyttäjien lukumäärään), jonka perusteella voidaan vuorostaan määrittää, voidaanko toimijaa pitää keskeisten palvelujen tarjoajana tietyllä alalla
- suurempaan määrään määrällisiä tekijöitä (esimerkiksi palvelusta riippuvaisten käyttäjien lukumäärään ja palvelun markkinaosuuteen)
- määrällisten ja laadullisten tekijöiden yhdistelmään.

Direktiivin mukaan jäsenvaltiot voivat käyttää myös toimialakohtaisia kynnysarvoja toimialat ylittävien kynnysarvojen lisäksi. Tämä antaa kansallisille viranomaisille määrittämisprosessissa enemmän liikkumavaraa kansallisten ja toimialakohtaisten erityispiirteiden huomioimiseksi. Samalla syntyy myös hyvin monimutkainen valikoima kynnysarvoja, mikä voi heikentää keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämisen yhdenmukaisuutta.

Taulukko 4 sisältää esimerkin tästä lähestymistapojen moninaisuudesta. Taulukosta käy ilmi, että jäsenvaltioiden valitsemat kynnysarvot digitaalisen infrastruktuurin alalla eivät vaihteleva vain määrällisesti (esimerkiksi Saksassa nimipalvelujen tarjoaja määritetään keskeisten palvelujen tarjoajaksi, mikäli se hallinnoi vähintään 250 000:ta verkkotunnusta, kun taas Puolassa raja on vain 100 000 verkkotunnusta), mutta myös laadullisesti (esimerkiksi ”liitettyjen autonomisten järjestelmien lukumäärä” tai toisaalta ”markkinaosuus”).

Yhdenmukaisesti valitut määrälliset kynnysarvot eivät yksinään takaa kansallisten lähestymistapojen täyttä yhdenmukaisuutta. Koska kynnysarvot ovat joissakin jäsenvaltioissa vain yksi kriteeri keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämisessä, määrittämisprosessin tulokset voivat silti erota toisistaan merkittävästi, vaikka kynnysarvot olisivatkin samankaltaisia. Jotkin jäsenvaltiot esimerkiksi käyttävät monimutkaisia pisteytysjärjestelmiä, joissa yhteen kaavaan sisällytetään useita tekijöitä¹². Tällaisia tekijöitä voivat olla esimerkiksi toimijan riippuvuus verkko- ja tietojärjestelmistä tai jotkin verkko- ja tietoturvadirektiivin 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista tekijöistä. Lisäksi jotkin jäsenvaltiot eivät käytä kynnysarvoja lainkaan tai käyttävät niitä vain alustavassa arvioinnissa. Tätä ei esiinny ainoastaan digitaalisen infrastruktuurin alalla, vaan myös kaikilla muilla liitteessä II mainituilla aloilla.

¹² Esimerkiksi yksi jäsenvaltio on kehittänyt kaavan, johon syötetään seitsemän tekijää (neljä ”toimijakohtaista tekijää” ja kolme ”vaikutuksista riippuvaista tekijää”). Jos laskennan lopputulos ylittää tietyn kynnyksen, toimija määritetään keskeisten palvelujen tarjoajaksi.

Kynnysarvon asettaminen oikealle tasolle voi olla vaikeaa varsinkin aloilla, joilla toimii useita pieniä toimijoita. Hyvä esimerkki tällaisesta monimuotoisuudesta ovat monet pienikokoiset terveydenhuollon toimijat (esimerkiksi klinikat tai ensihoitopalvelut), jotka tarjoavat keskeistä palvelua melko pienelle määrälle käyttäjiä, mutta joiden toiminnan estyminen verkkoturvallisuuspoikkeaman vuoksi saattaisi johtaa potilaiden hengen menetykseen. Toinen ongelma ilmenee tapauksissa, joissa toimitusketjun sujuva toiminta on riippuvainen sellaisten toimijoiden palveluista, jotka ovat pieniä mutta keskeisiä osia ketjussa (esimerkiksi logistiikan alalla¹³). Yksi jäsenvaltio tutkiikin mahdollisena ratkaisuvaihtoehtona kriteerejä, jotka liittyvät tarjotun palvelun tärkeyteen tai keskeisyyteen.

¹³ Logistiikka-ala ei sisälly verkko- ja tietoturvadirektiivin liitteeseen II.

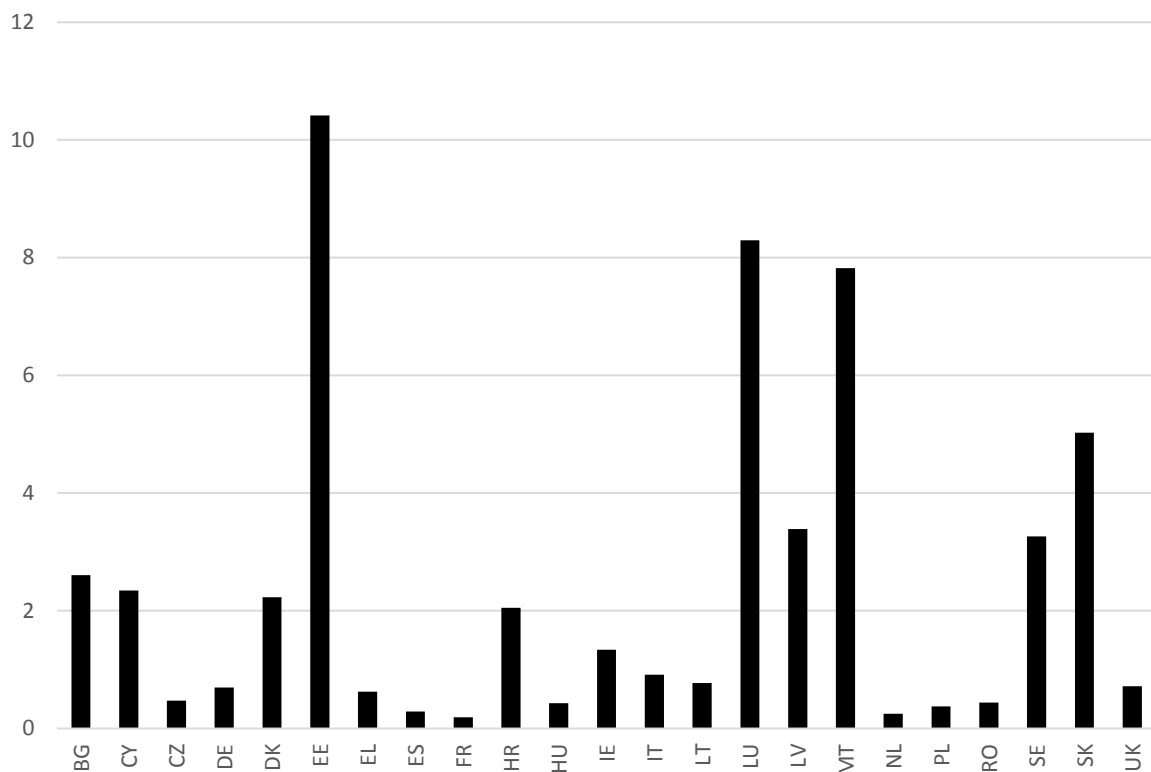
Maa	Internetin yhdysliikennepisteet (IXP)	Nimipalvelujen tarjoajat	Aluetunnusrekisterit
Ensisijaisesti toimialakohtaisten kynnysarvojen käyttö			
AT	liitettyjä autonomisia järjestelmiä > 100	Verkkotunnuksen selvittäjät: 88 000 käyttäjää; Auktoritatiiviset nimipalvelut: 50 000 verkkotunnusta	50 000 verkkotunnusta
DE	liitettyjä autonomisia järjestelmiä > 300	Verkkotunnuksen selvittäjät: 100 000 käyttäjää; Auktoritatiiviset nimipalvelut: 250 000 verkkotunnusta	(palvelua ei määritetty)
DK	keskim. tietomäärä vuorokaudessa > 200 Gbit/s	Verkkotunnuksen selvittäjät: 100 000 käyttäjää; Auktoritatiiviset nimipalvelut: 100 000 verkkotunnusta	500 000 verkkotunnusta
EE	(palvelua ei määritetty)	(palvelua ei määritetty)	Maan aluetunnusrekisteri
FI	(palvelua ei määritetty)	(palvelua ei määritetty)	Maan ja alueen aluetunnusrekisterit
FR	(ei virallista kynnysarvoa)	(ei virallista kynnysarvoa)	(ei virallista kynnysarvoa)
HR	liittyneitä jäseniä > 15	Maan aluetunnusrekisterin nimipalvelu	Maan aluetunnusrekisteri
IE	(kynnysarvo ei tiedossa)	Verkkotunnuksen selvittäjät: 100 milj. kyselyä/vrk; Auktoritatiiviset nimipalvelut: 50 000 verkkotunnusta	Maan aluetunnusrekisteri
MT	markkinaosuus 25 %	Verkkotunnuksen selvittäjät: 78 000 pyyntöä/vrk; Auktoritatiiviset nimipalvelut: 7 800 verkkotunnusta	750 000 pyyntöä/vrk
PL	liitettyjä autonomisia järjestelmiä ≥ 100	Auktoritatiiviset nimipalvelut: 100 000 verkkotunnusta	Aluetunnusrekisterit, joilla on vähintään 100 000 käyttäjää
SE	(palvelua ei määritetty)	Verkkotunnuksen selvittäjät: 100 000 käyttäjää; Auktoritatiiviset nimipalvelut: 25 000 verkkotunnusta	250 000 verkkotunnusta
SK	Autonomiset järjestelmät, jotka kytkeytyvät vähintään kahteen muhun autonomiseen järjestelmään nopeudella 2 Gbit/s	Verkkotunnuksen selvittäjät: 3 milj. kyselyä/vrk; Auktoritatiiviset nimipalvelut: > 1 000 verkkotunnusta	Aluetunnusrekisterit
UK	markkinaosuus > 50 % tai ≥ 50 % yhteyksistä on liitetty globaaleihin internet-reitteihin	Verkkotunnuksen selvittäjät: 2 000 000 asiakasta/vrk; Auktoritatiiviset nimipalvelut: 250 000 verkkotunnusta	Aluetunnusrekisterit, jotka käsittelevät ≥ 2 miljardia kyselyä/vrk
Toimialat ylittävien kynnysarvojen käyttö			

CY	50 000 käyttäjää tai 5 % markkinoiden käyttäjistä	50 000 käyttäjää tai 5 % markkinoiden käyttäjistä	50 000 käyttäjää tai 5 % markkinoiden käyttäjistä
LT	> 145 000 asukasta	> 145 000 asukasta	> 145 000 asukasta
LU	markkinaosuus 100 %	13 500 sopimusta	markkinaosuus 100 %

Taulukko 4: Digitaalisen infrastruktuurin alalla sovellettavat 16 jäsenvaltion valitsevat kynnysarvot

2.4 Määritettyjen toimijoiden lukumäärä

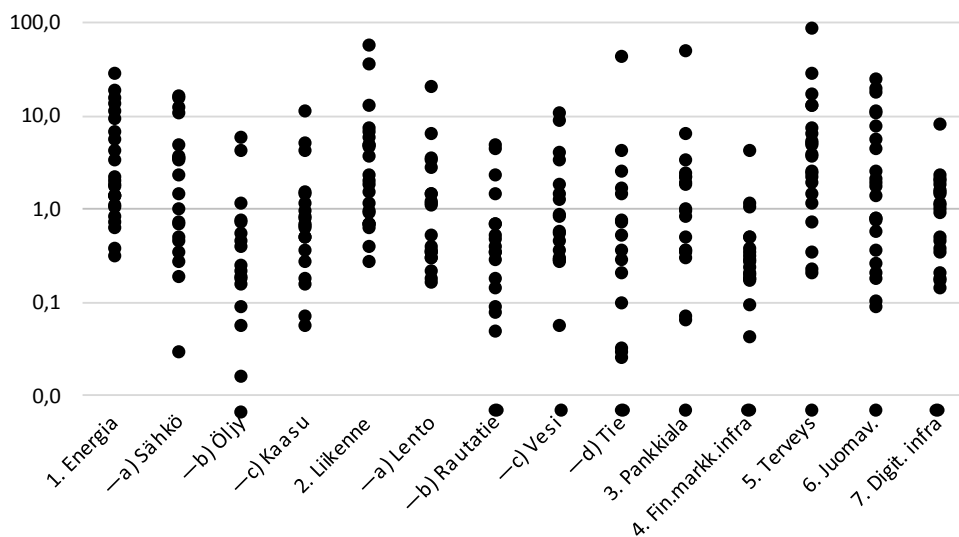
Keskeisten palvelujen luettelot ja kynnysarvot vaikuttavat ratkaisevalla tavalla keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämisen yhdenmukaisuuteen. Tämän kertomuksen aiemmissa osissa on osoitettu, että jäsenvaltiot ovat kummankin tekijän osalta soveltaneet verkko- ja tietoturvadirektiivin säännöksiä eri tavoin, mikä voi haitata keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämisen yhdenmukaisuutta. Tässä osassa vertaillaan jäsenvaltioiden määrittämien toimijoiden lukumäärää liitteen II mukaisilla toimialoilla ja niiden osa-alueilla.

Kaavio 3: Jäsenvaltioiden määrittämät keskeisten palvelujen tarjoajat kaikilla liitteessä II mainituilla toimialoilla (100 000:ta asukasta kohti, poikkeavat arvot ja puuttuvat tiedot jätetty pois selkeyden vuoksi)

Jäsenvaltioiden komissiolle ilmoittamat keskeisten palvelujen tarjoajien lukumäärät vaihtelevat 20:stä 10 897:ään; keskiarvo on 633 keskeisten palvelujen tarjoajaa jäsenvaltiota kohti (kaikkien jäsenvaltioiden ilmoittamat lukumäärät ovat tämän kertomuksen liitteen kohdassa 4.2). Valtion koon ja määritettyjen palvelujen tarjoajien lukumäärän välillä on selvä positiivinen korrelaatio. Se ei kuitenkaan selitä riittävästi erojen suuruutta jäsenvaltioiden ilmoittamissa lukumäärissä. Valtion koon ja asukasluvun suhteen selvittämiseksi kaavio 3 kuvaa jäsenvaltioiden määrittämien keskeisten palvelujen tarjoajien lukumäärää 100 000:ta asukasta kohden. Kaaviosta käy ilmi, että jäsenvaltioiden valitsemat lähestymistavat keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämisessä ovat tuottaneet voimakkaasti toisistaan poikkeavia tuloksia.

Tarkempi katsaus toimialoihin ja niiden osa-alueisiin paljastaa merkittäviä eroja jäsenvaltioiden määrittämässä lukumäärissä kaikilla liitteessä II mainituilla aloilla (kaavio 4). Esimerkiksi energia-alalla luku vaihtelee 0,3 toimijasta 29 toimijaan 1 000 000:aa asukasta kohden. Pankkialalla luku vaihtelee 0,07 toimijasta 51 toimijaan 1 000 000:aa asukasta kohden (vertailuun ei ole sisällytetty jäsenvaltioita, jotka eivät ole määrittäneet yhtään keskeisten palvelujen tarjoajaa pankkialalla).

Kaavio 4: 25 jäsenvaltion määrittämät keskeisten palvelujen tarjoajat toimialoittain ja niiden osa-alueittain (1 000 000:aa asukasta kohti, logaritmisella asteikolla, poikkeavat arvot jätetty pois selkeyden vuoksi). Kukin tietopiste edustaa jäsenvaltion määrittämien keskeisten palvelujen tarjoajien lukumäärää toimialalla ja/tai sen osa-alueella¹⁴.

¹⁴ Samanlaiset tietopisteet on piirretty päällekkäin. Siksi kaikki 25 tietopistettä eivät näy kaaviossa. Esimerkiksi sekä Tanska että Alankomaat ovat määrittäneet lentoliikenteen osa-alueella 0,35 keskeisten palvelujen tarjoajaa 1 000 000:aa asukasta kohden.

2.5 Direktiivin soveltaminen muihin kuin liitteessä II mainittuihin toimialoihin

Tiedoista ilmenee, että 11 jäsenvaltiota 28:sta on määrittänyt keskeisten palvelujen tarjoajia aloilla, jotka eivät kuulu direktiivin liitteen II soveltamisalaan. Näistä 11 jäsenvaltiosta 7 on määrittänyt yhteensä 157 keskeisten palvelujen tarjoajaa, jotka eivät kuulu liitteessä II mainittuihin toimijoiden tyyppeihin.

Muu ala	Esimerkkejä toimijoista	Jäsenvaltioiden lukumäärä
Tietoinfrastruktuurit	Datakeskukset, palvelinfarmit	5
Rahoituspalvelut (muut kuin liitteessä II luetellut toimijat)	Vakuutus- ja jälleenvakuutusyritykset	4
Valtionhallinnon palvelut	Kansalaisille tarkoitettut sähköiset palvelut	4
Lämmöntuotanto	Lämmön tuottajat ja toimittajat	3
Jätevesi	Keräys- ja käsittelylaitokset	3
Logistiikka	Postipalvelut	2
Elintarvikkeet	Tuottajat, kauppapaikat	2
Ympäristö	Vaarallisten jätteiden käsittely ja hävittäminen	2
Kansalliset turvallisuus- ja hätäpalvelut	112, kriisinhallinta	2
Kemianteollisuus	Aineiden toimittajat ja tuottajat	2
Sosiaalipalvelut	Sosiaalietuuksista vastaavat tahot	1
Koulutus	Kansallisista kokeista vastaavat viranomaiset	1
Laitosruokailu	Jakelunhallinta	1
Vesi	Vesirakenteet	1

Taulukko 5: Jäsenvaltioiden valitsevat muut kuin liitteessä II mainitut toimialat

Yleisimpiä ovat tietoinfrastruktuurit (määrittäjinä viisi jäsenvaltiota), muiden kuin liitteessä II mainittujen toimijoiden tarjoamat rahoituspalvelut (määrittäjinä neljä jäsenvaltiota) ja julkiset palvelut (määrittäjinä neljä jäsenvaltiota) (taulukko 5).

Koska verkkohäiriöiden sietokyky on ratkaisevan tärkeää talouden ja koko yhteiskunnan toimivuudelle, eräät jäsenvaltiot ovat käyttäneet hyväkseen mahdollisuutta ottaa mukaan myös muita toimialoja kuin pelkät liitteessä II luetellut alat. Jäsenvaltioiden halu soveltaa verkko- ja tietoturvadirektiiviä myös näihin muihin aloihin antaa aihetta pohtia, täyttääkö liitteen II nykyinen soveltamisala direktiivin tavoitteen, joka on suojata kaikkia yhteiskunnan ja talouden kannalta keskeisiä unionin toimijoita.

2.6 Rajat ylittävä kuulemisprosessi

Verkko- ja tietoturvadirektiivin 5 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on kuultava toisiaan ennen kuin määrittämistä koskeva lopullinen päätös tehdään sellaisten toimijoiden osalta, jotka tarjoavat palveluja useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa. Yhteistyöryhmä julkaisi heinäkuussa 2018 viiteasiakirjan¹⁵ auttaakseen jäsenvaltioita toteuttamaan asianmukaisia rajat ylittäviä kuulemisprosesseja.

Saatujen tietojen perusteella vain harvat kansalliset viranomaiset ovat ottaneet yhteyttä muiden jäsenvaltioiden vastaaviin viranomaisiin ja vain kaksi jäsenvaltiota on ottanut yhteyttä muihin jäsenvaltioihin kattavalla tavalla. Lisäksi vain muutamat muut jäsenvaltiot ovat ilmaisseet ottaneensa yhteyttä muihin viranomaisiin vähemmän järjestelmällisellä tavalla. Vaikka rajat ylittävät palvelut ovat erittäin tärkeitä sisämarkkinoilla, useimmat yhteydenotot toisiin jäsenvaltioihin ovat koskeneet vain hyvin harvalukuista toimijoiden joukkoa. Siitä huolimatta, että jäsenvaltiot ovat käyttäneet kuulemisprosessia vain vähän, monet kansalliset viranomaiset ovat ilmaisseet kiinnostuksensa rajat ylittävään kuulemisprosessiin ja pitävät sitä tärkeänä osana verkko- ja tietoturvadirektiivissä säädettyä toimijoiden määrittämistä. Itse asiassa useat jäsenvaltiot ovat ilmaisseet huolensa siitä, että ilman tehokasta rajat ylittävää kuulemistä toimijat saattavat joutua toimimaan useissa eri sääntely-ympäristöissä tai joutua heikompaan asemaan kuin markkinoilla toimivat, löysemmin säännellyt keskeisten palvelujen tarjoajat.

¹⁵ *Identification of Operators of Essential Services – Reference document on modalities of the consultation process in cases with cross-border impact*, Cooperation Group Publication 07/2018.

Komissio on yhdessä kansallisten viranomaisten kanssa löytänyt useita syitä, miksi kuulemisprosessia ei ole toistaiseksi käytetty tarkoitetulla tavalla:

- Useilta jäsenvaltioilta kesti arvioitua pidempään määrittää keskeisten palvelujen tarjoajat. Määrittämisen varhain valmiiksi saaneet maat eivät kokeneet voivansa kuulla niitä maita, joissa määrittäminen oli vielä kesken.
- Tiedonsiirtoon ei ollut suojattuja kanavia: jotkin jäsenvaltiot ilmaisivat olleensa haluttomia viestimään toisten jäsenvaltioiden kanssa, koska pitivät toimijoiden nimiä turvallisuusluokiteltuna tietona.
- Rajat ylittäviä riippuvuussuhteita on jo nyt merkittävä määrä, minkä vuoksi olisi ollut tarpeen ottaa yhteys merkittävään määrään jäsenvaltioita, varsinkin Euroopan laajuisten toimijoiden osalta.
- Yhteisymmärryksen puuttuminen rajat ylittävän kuulemisen tavoitteista ja laajuudesta: jotkin jäsenvaltiot pitivät menettelyä pelkkänä työkaluna, jolla ilmoitetaan toisille jäsenvaltioille rajat ylittävien vaikutusten suhteen kriittisessä asemassa olevien keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämisestä, kun taas toiset jäsenvaltiot katsoivat, että menettelyn tarkoituksena on kynnysarvojen ja sääntelyn vaatimusten yhdenmukaistaminen. Direktiivin johdanto-osan 24 kappaleessa esitetään, että kuulemisprosessi on ennen kaikkea tapa arvioida toimijan aseman kriittisyyttä keskeisten palvelujen tarjoajia määritettäessä.
- Toinen ongelma ilmenee tapauksessa, jossa jäsenvaltioon ottaa yhteyttä kaksi jäsenvaltiota saman toimijan tiimoilta. Tällaisessa tapauksessa jäsenvaltio ei ehkä kykene yhdenmukaistamaan sääntöjään molempien jäsenvaltioiden kanssa samanaikaisesti. Tästä syystä johdanto-osan 24 kappaleessa esitetään mahdollisuus monenvälisiin keskusteluihin. Yhdenmukaisuuden varmistamiseksi on tärkeää, että jäsenvaltiot käyttävät tätä mahdollisuutta.

2.7 Erityissäännös (*lex specialis*) -periaatteen huomiointi määrittämisprosessissa

Komissio on havainnut jonkin verran epäyhdenmukaisuutta tavassa, jolla jäsenvaltiot soveltavat erityissäännös (*lex specialis*) -periaatetta. Epäyhdenmukaisuuden vuoksi direktiivin soveltaminen on ollut epätasaista, mistä on yhtäältä aiheutunut keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämistä toimialoilla, joita koskevat toimialakohtaiset säännöt, sekä

toisaalta riittämätön keskeisten palvelujen tarjoajien määrittäminen eräillä liitteessä II mainituilla toimialoilla.

Direktiivin 1 artiklan 3 kohdassa säädetään, että verkko- ja tietoturvadirektiiviä ei sovelleta yrityksiin, joihin sovelletaan televiestinnän puitedirektiiviä¹⁶. Jotkin jäsenvaltiot vaikuttavat kuitenkin määrittäneen keskeisten palvelujen tarjoajiksi tahoja, jotka kuuluvat tosiasiassa televiestinnän puitedirektiivin sääntelyn piiriin, kuten internet- ja puhelinpalvelujen tarjoajia.

Lisäksi direktiivin 1 artiklan 7 kohdan mukaisesti verkko- ja tietoturvadirektiivin säännökset turvallisuusvaatimuksista ja poikkeamien ilmoittamisesta eivät koske toimijoita, joiden toiminnalle unionin alakohtaisissa säädöksissä jo asetetaan vaikutukseltaan vähintään vastaavia velvollisuuksia.

Vaikka useimmat jäsenvaltiot ovat määrittäneet keskeisten palvelujen tarjoajia pankkialalla ja finanssimarkkinoiden alalla, muutamat jäsenvaltiot eivät ole niin tehneet ja perustelevat asiaa sillä, että näiden toimijoiden tarjoamat palvelut kuuluvat erityissäännösten (*leges speciales*) piiriin.

Komissio kerää edelleen tarkkoja tietoja siitä, miten erityissäännös (*lex specialis*) -periaatetta sovelletaan verkko- ja tietoturvadirektiivin yhteydessä. Parhaillaan komissio tutkii kansallisia lainsäädäntöjä yksityiskohtaisesti ja vierailee eri valtioissa arvioidakseen, missä määrin direktiivi on tällä hetkellä saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä ja miten direktiivin säännökset on pantu täytäntöön, mukaan lukien erityissäännökset (*lex specialis*). Arvioinnin tulosten perusteella komissio aikoo edelleen keskustella yhteistyöryhmässä erityissäännös (*lex specialis*) -periaatteesta, jotta jäsenvaltioiden käytännöt saataisiin yhdenmukaistettua paremmin.

¹⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/21/EY, annettu 7 päivänä maaliskuuta 2002, sähköisten viestintäverkkojen ja - palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä.

3. Päätelmät

Tässä kertomuksessa arvioidaan lähestymistapoja, jotka jäsenvaltiot ovat valinneet verkko- ja tietoturvadirektiivin mukaisesti tehtävää keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämistä varten. Kertomuksen tavoitteena on arvioida jäsenvaltioiden omaksumien käytäntöjen yhdenmukaisuustasoa ja samalla myös nykyisen kehyksen mahdollista vaikutusta sisämarkkinoiden toimintaan ja verkkojärjestelmistä riippuvuuteen liittyvien riskien hallintaan.

Analyysin tulokset osoittavat, että verkko- ja tietoturvadirektiivi on toiminut monissa jäsenvaltioissa tienraivaajana merkittävälle muutokselle verkkoturvallisuuden institutionaalisessa toteutuksessa ja sääntelyssä. Lisäksi velvollisuus määrittää keskeisten palvelujen tarjoajat on käynnistänyt lähes kaikissa jäsenvaltioissa kattavan arvioinnin riskeistä, jotka liittyvät elintärkeitä toimintoja tuottaviin toimijoihin sekä nykyaikaisiin verkko- ja tietojärjestelmiin. Tätä voidaan pitää koko unionin laajuisena saavutuksena, joka on linjassa direktiivin tavoitteiden kanssa.

Tätä kertomusta varten komissio tutki kansallisia määritysmenetelmiä, kansallisten viranomaisten keskeisiksi määrittämien palvelujen luetteloa, määrittämisen kynnysarvoja sekä direktiivin soveltamisalaan kuuluvilla aloilla toimivien keskeisten palvelujen tarjoajien lukumääriä.

- **Jäsenvaltiot ovat kehittäneet monenlaisia menetelmiä** sekä keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämiseen kaiken kaikkiaan (ks. kohta 2.1) että keskeisten palvelujen määrittelyyn ja kynnysarvojen asettamiseen. Tämä voi haitata verkko- ja tietoturvadirektiivin säännösten yhdenmukaista täytäntöönpanoa koko unionissa. Lisäksi sisämarkkinoiden toimivuus ja verkkojärjestelmistä riippuvuuden tehokas käsittely saattavat kärsiä.
- Vaikuttaa myös siltä, että **jäsenvaltioiden tulkinnat siitä, mikä on verkko- ja tietoturvadirektiivin mukainen keskeinen palvelu, vaihtelevat**, ja jäsenvaltiot tulkintojen yksityiskohtaisuus vaihtelee (ks. kohta 2.2). Tämän vuoksi keskeisten palvelujen luetteloita on vaikeaa vertailla toisiinsa. Lisäksi **direktiivin soveltamisala uhkaa pirstoutua**, koska joihinkin toimijoihin kohdistuu lisäsääntelyä (koska niiden jäsenvaltio on määrittänyt toimijat keskeisten palvelujen tarjoajiksi), mutta toiset samankaltaisia palveluja tarjoavat toimijat eivät joudu lisäsääntelyn piiriin (koska niitä ei

ole määritetty keskeisten palvelujen tarjoajiksi). Näiden epäjohtonmukaisuuksien poistamiseksi on tehtävä lisää jäsenvaltioiden kokemuksiin perustuvaa työtä, sillä sen myötä voidaan ehkä tuottaa yhtenäisempi luettelo keskeisistä palveluista.

- Kertomuksesta käy myös ilmi, että jäsenvaltioiden tavoissa soveltaa kynnysarvoja on merkittäviä epäyhdenmukaisuuksia (ks. kohta 2.3). **Kynnysarvojen tehokkaampi yhdenmukaistaminen EU:n tasolla** voisi lieventää tätä ongelmaa. Tämä työ voitaisiin tehdä esimerkiksi yhteistyöryhmän alaisissa toimialakohtaisissa toimintalinjoissa, joissa otettaisiin huomioon kansalliset erityispiirteet, kuten pienten jäsenvaltioiden erityistarpeet.
- Se, että jotkin valtiot ovat hyödyntäneet mahdollisuutta määrittää keskeisiä palveluja muillakin kuin liitteen II mukaisilla toimialoilla ja niiden osa-alueilla, **osoittaa, että verkko- ja tietoturvadirektiivissä mainittujen toimialojen lisäksi on olemassa muitakin toimialoja, jotka ovat mahdollisesti haavoittuvia verkkopoikkeamille** (ks. kohta 2.5). Keskeisten palvelujen tarjoajien määrittäminen toimialoilla, kuten tietoinfrastruktuurien alalla, niiden rahoituspalvelujen alalla, joiden toimijoita ei ole mainittu liitteessä II, ja hallinnon alalla, voivat parantaa näillä aloilla toimivien organisaatioiden verkkohäiriöiden sietokykyä. Jos kuitenkin vain osa jäsenvaltioista määrittää keskeisten palvelujen tarjoajat näillä toimialoilla, sillä voi olla haitallisia seurauksia sisämarkkinoille ja tasapuolisille toimintaedellytyksille, jotka määrittämisestä pitäisi taata.

Kansallisten viranomaisten kehittämät moninaiset menetelmät ja parhaat käytännöt ovat erityisen arvokkaita, ja ne tulisi ottaa tulevaisuudessa huomioon esimerkiksi yhteistyöryhmän työskentelyssä ja keskeisten palvelujen tarjoajien jatkuvassa määrittämisessä jäsenvaltioissa. Nykyinen monimuotoisuus voi haitata direktiivin tavoitteiden saavuttamista.

Komission alustava päätelmä on, että vaikka verkko- ja tietoturvadirektiivi on käynnistänyt tärkeän prosessin, jolla pyritään lisäämään ja parantamaan elintärkeillä aloilla toimivien toimijoiden riskinhallintakäytäntöjä, unionissa tehty keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämistyö on huomattavan pirstoutunutta. Tämä johtuu osaksi direktiivin sisällöstä ja osaksi jäsenvaltioiden valitsemien täytäntöönpanomenetelmien erilaisuuksista.

Jäsenvaltioiden olisi pyrittävä soveltamaan verkko- ja tietoturvadirektiivin säännöksiä mahdollisimman yhdenmukaisesti hyödyntäen täysimittaisesti komission ja yhteistyöryhmän

tuottamia ohjeasiakirjoja. Siksi komissio on määritellyt useita kansallisen tason toimenpiteitä, jotka voisivat auttaa lieventämään tässä kertomuksessa todettuja ongelmia:

- Monet jäsenvaltiot eivät ole saattaneet loppuun keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämisprosessia direktiivin asettamassa määräajassa. Tämän kertomuksen julkaisupäivään mennessä 23 jäsenvaltiota oli toimittanut kaikki 5 artiklan 7 kohdassa edellytetyt tiedot. Lisäksi viisi jäsenvaltiota toimitti osittaisia tietoja. Komissio **kehottaa määrittämisestä vastuussa olevia kansallisia viranomaisia saattamaan prosessin loppuun** mahdollisimman pian ja lähettämään komission tarvitsemat tiedot viipymättä.
- Toimivaltaisten viranomaisten olisi säännöllisesti tarkasteltava vastuullaan olevaa keskeisten palvelujen luetteloa ja **varmistettava, että se sisältää kaikki olemassa olevat keskeiset palvelut**, jotta keskeisiin palveluihin liittyvät ”yhdenmukaisuusvajeet” sisämarkkinoilla pienenisivät.
- Jäsenvaltioiden olisi **tehtävä aktiivisemmin yhteistyötä kynnysarvojen yhdenmukaistamiseksi** aina, kun se on mahdollista, ja etenkin toimialoilla, jotka ovat luonteeltaan rajat ylittäviä, kuten liikenne- ja energia-ala. Tämä voidaan saada aikaan verkko- ja tietoturvadirektiivin 5 artiklan 4 kohdassa säädetyllä rajat ylittävällä kuulemisprosessilla, mutta myös hyödyntämällä yhteistyöryhmän nykyisiä rakenteita entistä paremmin.
- Kansallisten viranomaisten olisi kuultava toisiaan sen takaamiseksi, että rajat ylittäviä toimijoita koskevat sisämarkkinoilla **yhtäläiset turvallisuus- ja poikkeamaraportointivaatimukset**. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi otettava yhteys tällaisiin toimijoihin lisätietojen saamiseksi sääntelyn eroavuuksista. Verkkohäiriöiden sietokyvyn parantaminen ei saa johtaa sääntelyn pirstoutumiseen. Jäsenvaltioiden olisi tarpeen mukaan myös käytävä monenvälisiä keskusteluita verkko- ja tietoturvadirektiivin johdanto-osan 24 kappaleessa mainitulla tavalla.

Kansallisten toimien lisäksi myös unionin tasolla voitaisiin mahdollisesti toteuttaa toimenpiteitä, joilla voitaisiin lisätä yhdenmukaisuutta. Komissio käynnistää keskustelut, joiden tavoitteena on parantaa epäyhdenmukaista ja osin pirstoutunutta määrittäystä. Mahdollisia toimenpiteitä ovat esimerkiksi seuraavat:

- **Verkko- ja tietoturvadirektiivin yhteistyöryhmän asemaa olisi vahvistettava,** jotta saadaan aikaan yhteisymmärrys siitä, miten direktiivi voidaan panna täytäntöön yhdenmukaisemmin. Tästä syystä komissio esittää, että nykyinen keskeisten palvelujen tarjoajien määrittämiseen liittyvä toimintalinja päivittää pikaisesti **ohjeensa, jotta nykyiset epäyhdenmukaisuudet voidaan selvittää paremmin.** Yhteistyöryhmän olisi myös tutkittava uusien toimialakohtaisten toimintalinjojen luomista¹⁷, jotta voidaan lisätä jäsenvaltioiden välistä yhteneväisyyttä. Yhteistyöryhmän olisi myös selvitettävä räätälöidyn viestintätyökalun käyttöä ryhmän yhteistyön tehostamiseksi.
- Nykyisin vain harvat jäsenvaltiot hyödyntävät **rajat ylittävää kuulemisprosessia** sellaisten toimijoiden määrittämisessä, jotka tarjoavat keskeisiä palveluja useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa. Tietojenvaihdon tehostamiseksi yhteistyöryhmän olisi päivitettävä viiteasiakirjansa rajat ylittävien vaikutusten yhteydessä käytettävästä kuulemisprosessista ja sovittava yhteneväinen tulkinta tällaisen prosessin laajuudelle, tavoitteille ja käytännöille. Samaan aikaan komissio tutkii tapoja mahdollistaa **turvallinen tietojenvaihto toimivaltaisten viranomaisten kesken.**
- Jäsenvaltiot vaikuttavat soveltavan erityissäännöksiä (*lex specialis*) koskevia direktiivin säännöksiä epäyhteneväisesti. Siksi komissio aikoo hyödyntää yhteistyöryhmän rakenteita **keskustellakseen tapauksista, joissa erityissäännös (*lex specialis*) -periaatteen soveltaminen ei ehkä käy päinsä.**

Unionin tasolla toteutettujen toimien pitäisi taata yhtenäiset puitteet, joissa otetaan huomioon sekä toimialakohtaiset toimet, joilla asetetaan tiettyjä tai tiukempia vaatimuksia verkkoturvallisuudelle, että muu eurooppalainen lainsäädäntö.

¹⁷ Energia-alaan ja digitaaliseen infrastruktuuriin liittyvät toimintalinjat luotiin kesäkuussa 2018 ja heinäkuussa 2019.

4. Liitteet

4.1 Yleiskatsaus saatavilla oleviin tietoihin jäsenvaltioittain

Jäsenvaltio	Tietojen toimittamisen oikea-aikaisuus	Luettelo palveluista	Keskeisten palvelujen tarjoajien lukumäärä	Kynnysarvot
AT	Toimitettu myöhässä	Toimitettu	PUUTTUU	Toimitettu
BE	Toimitettu myöhässä	Toimitettu	PUUTTUU	PUUTTUU
BG	Toimitettu myöhässä	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
CY	Ajoissa	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
CZ	Toimitettu myöhässä	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
DE	Ajoissa	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
DK	Ajoissa	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
EE	Ajoissa	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
EL	Toimitettu myöhässä	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
ES	Ajoissa	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
FI	Ajoissa	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
FR	Ajoissa	Toimitettu	Toimitettu	Ei virallisia kynnysarvoja
HR	Ajoissa	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
HU	Ajoissa	Toimitettu osittain	Toimitettu osittain	Toimitettu osittain
IE	Toimitettu myöhässä	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
IT	Toimitettu myöhässä	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
LT	Ajoissa	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
LU	Toimitettu myöhässä	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
LV	Toimitettu myöhässä	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
MT	Toimitettu myöhässä	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
NL	Toimitettu myöhässä	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
PL	Ajoissa	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
PT	Ajoissa	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
RO	Toimitettu myöhässä	Toimitettu	Toimitettu osittain	PUUTTUU
SE	Ajoissa	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
SI	Toimitettu myöhässä	Toimitettu	PUUTTUU	Toimitettu
SK	Ajoissa	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu
UK	Ajoissa	Toimitettu	Toimitettu	Toimitettu

4.2 Palvelujen ja määritettyjen keskeisten palvelujen tarjoajien lukumäärät jäsenvaltioittain

Jäsenvaltio	Määritetyt keskeisten palvelujen tarjoajat	Liitteen II mukaiset palvelut	Muut palvelut
AT	0	46	0
BE	0	31	0
BG	185	30	3
CY	20	29	17
CZ	50	31	12
DE	573	15	12
DK	128	39	0
EE	137	18	6
EL	67	30	0
ES	132	55	18
FI	10 897 ¹⁸	20	0
FR	127	70	20
HR	85	49	2
HU	42	12	0
IE	64	26	0
IT	553	37	0
LT	22	37	0
LU	49	21	0
LV	66	18	0
MT	36	29	2
NL	42	12	0
PL	142	87	0
PT	1 250	26	0
RO	86	77	0
SE	326	27	0
SI	0	34	2
SK	273	28	7
UK	470	34	0

¹⁸ Suomen määritysmenetelmän vuoksi terveydenhuoltoalalla määritettiin erittäin suuri määrä keskeisten palvelujen tarjoajia.

4.3 Jäsenvaltioiden määrittämät sähkön osa-alueen palvelut

Jäsenvaltio	Määritetyt palvelut
AT	– Sähköntuotantolaitokset – Tuotantolaitosten ohjausjärjestelmät – Jakeluverkot – Siirtoverkot
BE	– Tuotanto-, siirto- ja jakeluyhtiöt – Sähkönjakelu – Sähkön siirto
BG	– Sähkön tuotanto – Sähkön siirto – Sähkön siirtoverkon hallinnointi, ylläpito ja kehittäminen – Sähkön jakelu – Sähköenergian jakelujärjestelmän toiminnan ja ylläpidon takaaminen – Sähkömarkkinat
CY	– Tuotanto/toimitus – Jakelu/siirto – Sähkömarkkinapalvelut
CZ	– Sähköntuotanto – Sähkön myynti – Siirtoverkon käyttö – Jakeluverkon käyttö
DE	– Sähköntoimitus
DK	– Sähkönsiirto – Sähkönjakelu – Sähköntuotanto
EE	– Sähköntoimitus
EL	– Sähköntoimitus – Sähkönjakelu – Sähkönsiirto
ES	– Sähköntuotanto – Sähkönsiirto – Sähkönjakelu – Sähköjärjestelmien käyttö- ja ohjauskeskukset
FI	– Siirtopalvelu – Sähkön jakelu jakeluverkossa – Sähkön toimitus suurjännitteisissä jakeluverkoissa
FR	– Sähkön myynti tai jälleenmyynti tukku- ja loppuasiakkaille – Sähkön jakelu – Sähkön siirto
HR	– Sähkön tuotanto – Sähkön siirto – Sähkön jakelu
HU	– Sähkö
IE	– Jakeluverkon haltijat – Sähköyritykset – Siirtoverkonhaltijat
IT	– Tuotanto – Kaupankäynti – Siirto – Jakelu
LT	– Sähköntuotantopalvelu – Sähkönsiirtopalvelu – Sähkönjakelupalvelu – Sähköntoimituspalvelu

LU	– Sähköntoimitus – Sähkönjakelu – Sähkönsiirto
LV	– Sähköntuotanto – Sähkönjakelu – Sähkönsiirto
MT	– Sähkön tarjonta kuluttajille – Sähkön siirto ja/tai jakelu kuluttajille – Sähkön tuotanto kuluttajille
NL	– Sähkön siirto ja jakelu
PL	– Sähköenergian tuotanto – Sähköenergian siirto – Sähköenergian jakelu – Sähköenergian kauppa – Sähköenergian varastointi – Laadunvarmistuspalvelut ja energiainfrastruktuurin hallinta
PT	– Jakeluverkon haltijat – Siirtoverkonhaltijat
RO	– Sähkön tuotanto – Sähkön toimitus kuluttajille – Keskitettyjen sähkömarkkinoiden toiminta – Sähkön siirto – Energijärjestelmän toiminta – Sähkön jakelu
SE	– Siirtoverkonhaltija – Jakeluverkonhaltija – Tuotanto – Tukkukauppa
SI	– Sähkön tuotanto vesivoimaloissa – Sähkön tuotanto lämpövoimaloissa, ydinvoimaloissa – Sähkön siirto – Sähkön jakelu – Sähkön kauppa
SK	– Sähköyrittäjä – Siirtoverkonhaltija – Jakeluverkon haltija
UK	– Sähköntoimitus – Sähkönsiirto – Sähkönjakelu

4.4 Jäsenvaltioiden määrittämät rautatieliikenteen osa-alueen palvelut

Jäsenvaltio	Määritetyt palvelut
AT	– Rautatieinfrastruktuurit – Rautateiden rahtiliikenne – Rautateiden matkustajaliikenne – Rautatieasemat
BE	– Rataverkon haltijat – Rautatieyhtykset
BG	– Palvelupaikkojen tarjonta, ylläpito ja hallinta – Rautatieliikenteen kuljetusyritysten rautatiekuljetukset – Rautatiekuljetuksiin liittyvän ohjauksen tarjoaminen
CY	Tällä osa-alueella ei ole määritetty mitään
CZ	– Rautateiden käyttö – Rautatiekuljetus- tai palvelupaikkojen käyttö
DE	– Rautatiet
DK	– Rautatieinfrastruktuurin hallinta – Rautatieliikenne
EE	– Rataverkon haltija – Rautatieliikennepalvelut
EL	– Rautatieinfrastruktuurin hallinta – Rautatieliikennepalvelut
ES	– Rautatieliikennöinnin hallinta – Rautatiekuljetusten hallinta – Rataverkkopalvelut – Rautateiden tiedon ja tietoliikenteen hallinta
FI	– Valtion infrastruktuurin hallinta – Liikenteen hallintapalvelut
FR	– Rautatieliikennepalvelut – Rautatieliikenteen valvonta ja hallinta – Infrastruktuurin kunnossapito – Rahti ja vaaralliset aineet – Matkustajaliikenne – Liikkuvan kaluston kunnossapito – Metrot, raitiovaunuliikenne ja muu kevytraideliikenne (mukaan lukien maanalainen liikenne)
HR	– Rautatieinfrastruktuurin hallinta ja ylläpito, mukaan lukien liikenteen hallinta sekä ohjaus-, hallinta- ja merkinanto-osajärjestelmä – Tavara- ja/tai matkustajaliikenteen rautatieliikennepalvelut – Palvelupaikkojen ylläpito ja palveluiden tarjoaminen palvelupaikoissa – Rautateiden tavara- tai matkustajaliikenteen tarvitsemien lisäpalvelujen tarjoaminen
HU	Tällä osa-alueella ei ole määritetty mitään
IE	– Rataverkon haltijat – Rautatieyhtykset
IT	Tällä osa-alueella ei ole määritetty mitään
LT	– Matkustajien ja matkatavaroiden rautatiekuljetus – Rautateiden tavaraliikennepalvelut – Rautatieinfrastruktuurin kehitys-, hallinta- ja ylläpitopalvelu
LU	– Rautatieinfrastruktuurin hallinta – Rahdin ja matkustajien rautatiekuljetus
LV	Ei sovellu
MT	Ei sovellu
NL	Tällä osa-alueella ei ole määritetty mitään

PL	– Juna-aikataulujen laatiminen – Rautateiden matkustajaliikenne – Rautateiden tavaraliikenne
PT	– Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/34/EU 3 artiklan 2 kohdassa määritellyt rataverkon haltijat – Direktiivin 2012/34/EU 3 artiklan 1 kohdassa määritellyt rautatieyritykset, mukaan lukien direktiivin 2012/34/EU 3 artiklan 12 kohdassa määritellyt palvelupaikan ylläpitäjät
RO	– Liikenteen ohjaus ja hallinta – Rahtiliikenne – Vaarallisten aineiden kuljetus – Matkustajaliikenne – Metroliikenne, raitioliikenne ja muu kevytraideliikenne – Rautatieinfrastruktuurin ylläpito – Liikkuvan kaluston kunnossapito
SE	– Infrastruktuurin hallinta – Matkustajaliikenne – Tavaraliikenne
SI	– Rautateiden henkilöliikenne, kaukoliikenne – Rautateiden tavaraliikenne – Maakuljetuksiin liittyvät palvelutehtävät (rautatieasemien operointi jne.)
SK	– Infrastruktuurin haltijat – Rautatieyritykset
UK	– Rautatieliikennepalvelut – Suurnopeuksiset rautatieliikennepalvelut – Metrot, raitiovaunut ja muu kevytraideliikenne (mukaan lukien maanalainen liikenne) – Kansainväliset rautatiepalvelut